

GRZEGORZ KLONOWSKI

Uniwersytet Opolski

ORCID 0000-0001-6894-7012

NIKTÓRE PROBLEMY SPOŁECZNO-POLITYCZNE CZŁONKÓW NSZZ „SOLIDARNOŚĆ” REGIONU WIELKOPOLSKA POŁUDNIOWA W KALISZU W ŚWIETLE PISMA JÓZEFA GOLI Z MARCA 1992 R.

Region Wielkopolska Południowa Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku przeżywał, podobnie jak cały Związek, poważny kryzys. Celem artykułu jest przedstawienie problemów społecznych, z jakimi zmagali się członkowie NSZZ „Solidarność” wiosną 1992 r. Przejawy tego kryzysu były szczególnie widoczne w małych i średnich ośrodkach, do których zaliczał się Kalisz.

Autorem prezentowanego dokumentu jest Józef Gola. Urodzony 27 listopada 1953 r. w Kaliszu. Od 1968 r. zatrudniony w Wytwórni Sprzętu Komunikacyjnego PZL Kalisz. Następnie pracownik Izby Rzemieślniczej w Kaliszu. We wrześniu 1980 r. był inicjatorem powołania, a następnie przewodniczącym koła NSZZ „Solidarność” w kaliskiej Izbie Rzemieślniczej. W dniach 20-21 czerwca 1981 r. delegat na I Zjazd Delegatów „Solidarności” Indywidualnego Rzemiosła w Warszawie. Kolporter wydawnictw niezależnych. W latach 1991-2000 członek Koła Grodzkiego NSZZ „Solidarność”. W 1992 r. delegat na III Wojewódzki Zjazd Delegatów NSZZ „Solidarność” Regionu Wielkopolska Południowa. Działacz struktur miejskich i regionalnych Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego. Od 1991 r. przewodniczący Federacji Polskiej Przedsiębiorczości. W latach 1992-1996 przewodniczący Rady Fundacji Kaliski Inkubator Przedsiębiorczości. Od 2004 r. członek Wojewódzkiej Komisji Dialogu Społecznego w Poznaniu. Odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi (1999)¹.

Walka o wolność polityczną i gospodarczą, jaką „Solidarność” podjęła, była niezwykle kosztowna dla Związku. Wprowadzenie stanu wojennego i formalna delegalizacja NSZZ „Solidarność” mocno ograniczyły grono sympatyków Związku. Kolejnym czynnikiem wpływającym na zmniejszenie się jego zwolenników była masowa, często wymuszona emigracja działaczy związkowych i kryzys gospodarki PRL z końca lat osiemdziesiątych.

W takich warunkach przystąpiono do reaktywacji Związku. 25 października 1987 r. powstała Krajowa Komisja Wykonawcza z Lechem Wałęsą na czele. W tym samym czasie do Kalisza wrócił o. Stefan Dzierżek, co poważnie wpłynęło na aktywizację środowisk opozycyjnych w mieście. Regularne spotkania działaczy opozycyjnych w Kaliszu rozpoczęły się latem 1988 r. 11 stycznia 1989 r. z polecenia Janusza Pałubickiego, członka KKW,

¹ <https://encysol.pl/es/encyklopedia/biogramy/15975,Gola-Jozef.html> [dostęp: 25 marca 2023]

do Kalisza przyjechał Bogdan Narożny. W wyniku przeprowadzonych rozmów 14 stycznia 1989 r. rozpoczął działalność Komitet Organizacyjny Tymczasowego Zarządu Regionu NSZZ „Solidarność” Wielkopolska Południowa w Kaliszu². 20 stycznia 1989 r. członkowie KO TZR złożyli oświadczenie, w którym stwierdzili, że 14 stycznia 1989 r. wznowili działalność³. Tym samym rozpoczął się proces ujawniania się Komisji Zakładowych NSZZ „Solidarność”. Niestety, także na kaliskiej „Solidarności” mocno zaciążyła emigracja i odpływ doświadczonych działaczy, jak Bogusław Śliwa, Antoni Pietkiewicz czy Andrzej Wojkowski. Nie bez znaczenia było stopniowe zmniejszanie zatrudnienia w przemyśle. Na skutek tych wszystkich czynników do NSZZ „Solidarność”, która w latach 1980-1981 liczyła 150 tys. członków, w 1989 r. należało zaledwie 16 tys. członków⁴.

Ważnym, integrującym środowisko działaczy niepodległościowych wydarzeniem, było zorganizowanie kampanii wyborczej przed wyborami 4 czerwca 1989 r., których przeprowadzenie ustalono przy Okrągłym Stole. W myśl tej umowy, opozycji zostało zagwarantowane prawo ubiegania się o 35% mandatów do Sejmu. W Senacie do demokratycznego obsadzenia przewidywano wszystkie sto mandatów.

W celu przeprowadzenia kampanii wyborczej powołano do życia ruch Komitetów Obywatelskich działający pod patronatem NSZZ „Solidarność” i skupiający w zdecydowanej większości działaczy i sympatyków „Solidarności”.

Pierwsze zebranie Grupy Inicjatywnej, której celem było powołanie Komitetu Obywatelskiego, miało miejsce 2 marca 1989 r. w siedzibie TZR przy ul. Górnośląskiej. Grupa formalnie zawiązała się 11 kwietnia 1989 r. W jej skład wchodził Krzysztof Brzechczyn, Roman Karpiński, Czesław Kurzajewski, Wanda Znajkiewicz. Przewodniczącym został Wojciech Lewicki.

Jednocześnie w siedzibie Kaliskiego KIK powstał Komitet Obywatelski Województwa Kaliskiego. Była to wspólna inicjatywa TZR NSZZ „Solidarność” Wielkopolska Południowa i Tymczasowej Wojewódzkiej Rady NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność”. Pierwsze spotkanie komitetu odbyło się 7 kwietnia 1989 r.⁵

Z terenu województwa kaliskiego z ramienia opozycji do Sejmu kandydowali: Jerzy Koralewski, Czesław Kurzajewski, Bohdan Pilarski i Józef Sałata. Natomiast kandydatami na senatorów byli: Jerzy Pietrzak i Edward Wende. Wszyscy uzyskali mandaty⁶.

27 stycznia 1990 r. zakończył się kolejny okres tymczasowości w dziejach kaliskiej „Solidarności”. Tego dnia w sali WSK PZL odbyło się II Walne Zebranie Delegatów NSZZ „Solidarność” Regionu Wielkopolska Południowa, w którym wzięło udział 229 delegatów reprezentujących 28 tys. członków Związku.

Kolejnym sprawdzianem wyborczym dla środowiska solidarnościowego były przeprowadzone 27 maja 1990 r. wybory samorządowe. W ich wyniku większość mandatów w Radzie Miejskiej Kalisza zdobyli kandydaci cieszący się poparciem Związku.

² G. Schlender, „Solidarność” Wielkopolski Południowej. *Zarys dziejów*, Kalisz 2001, s. 213-214.

³ Ostatecznie NSZZ „Solidarność” został zarejestrowany ponownie jako zupełnie nowy podmiot 17 kwietnia 1989 r.

⁴ G. Schlender, „Solidarność” ..., s. 223.

⁵ J. Pietrzak, *Wykorzystać szansę wolności. Komitety Obywatelskie „Solidarność” i wybory czerwcowe 4 czerwca 1989 r. w województwie kaliskim*, Ostrów Wielkopolski 2015, s. 25-36.

⁶ Warto pamiętać, że wybory czerwcowe de facto obaliły umowę zawartą przy Okrągłym Stole. Wielki i niespodziewany sukces opozycji pozbawił klub PZPR najbardziej doświadczonych działaczy partyjnych wraz z upadkiem listy krajowej, co zapobiegło wieloletniemu zabetonowaniu polskiej sceny politycznej z zagwarantowaną, wynoszącą 65% przewagą działaczy wywodzących się z systemu PRL.

Od momentu wygrania wyborów czerwcowych, a zwłaszcza od czasu powołania Rządu Tadeusza Mazowieckiego nie tylko działacze „Solidarność”, ale i sam Związek znaleźli się w trudnej, podwójnej roli. Z jednej strony „Solidarność” i personalnie jej działacze byli częścią ruchu związkowego, co kładło na ich barki odpowiedzialność za sytuację, w jakiej znaleźli się robotnicy i szerokie grupy społeczne. Z drugiej strony ludzie ci, zdobywając władzę, czy to ogólnopolską, czy to samorządową, otrzymywali silny mandat społeczny do kierowania państwem lub miastem. To niestety wiązało się z podejmowaniem niejednokrotnie niepopularnych decyzji godzących w podstawy, na jakich opierał się Związek. Niejednokrotnie podejmowano trudne decyzje, których konsekwencje ponosiły liczne grupy społeczne. Tym samym postępował proces dekompozycji obozu solidarnościowego.

Związkowcy kaliscy angażowali się w szereg przemian społecznych i ustrojowych na terenie regionu. Weszli w skład komisji weryfikującej funkcjonariuszy SB. Pracująca pod kierunkiem Tadeusza Ławniczaka komisja spośród 172 funkcjonariuszy pozytywnie zweryfikowała 87. Na skutek ponownego odwołania do Wojewódzkiej Komisji Kwalifikacyjnej pozytywnie zweryfikowano 13 funkcjonariuszy, a dalszych 53 przywrócono do służby decyzją Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej w Warszawie⁷. Przejawem przemian ustrojowych było też objęcie 1 sierpnia 1990 r. stanowiska wojewody kaliskiego przez Antoniego Pietkiewicza.

Jesienią 1991 r. przeprowadzono pierwsze w pełni demokratyczne wybory do polskiego parlamentu. Kierowana przez Mariana Krzaklewskiego „Solidarność” podjęła decyzję o samodzielnym wystawieniu kandydatów. W wyniku przeprowadzonych wyborów NSZZ „Solidarność” uzyskała jedynie 27 mandatów poselskich, z czego na województwo kaliskie przypadł jeden mandat. Uzyskał go Antoni Tyrakowski. Niewątpliwie był to przejaw głębokiego kryzysu, w jakim znajdował się Związek, co było z kolei skutkiem kryzysu przeżywanego przez zdecydowaną większość społeczeństwa.

Ważnym wydarzeniem w życiu Związku były celebrowane w latach 1990-1991 obchody dziesięciolecia NSZZ „Solidarność”. Okres II kadencji władz Związku obfitował także w wiele strajków, których powodem była zła sytuacja zakładów pracy, niskie zarobki i groźba zwolnień z pracy. Do najważniejszych z nich należał strajk w Kaliskiej Spółdzielni Mieszkaniowej, podczas którego załoga domagała się wprowadzenia zakładowego systemu wynagrodzeń. Strajk przybierał coraz gwałtowniejsze formy, z okupacją budynków włącznie. Ostatecznie zakończył się 14 stycznia 1992 r. po 224 dniach.

Kolejny głośny protest rozpoczął się 13 września 1991 r. w WSK PZL Kalisz – jednym z największych zakładów przemysłowych w mieście. Powodem było nieterminowe wypłacanie wynagrodzeń, niskie zarobki i dramatyczna sytuacja zakładu. W mieście protestowano też między innymi przeciwko podniesieniu opłat za energię elektryczną, gaz, c.o. i ciepłą wodę⁸. Strajki te niewątpliwie wpłynęły na atmosferę, w jakiej toczyły się obrady III WZD.

U progu III kadencji władz NSZZ „Solidarność” Region Wielkopolska Południowa liczył 21,3 tys. członków zrzeszonych w 255 komisjach zakładowych, co stanowiło spadek w porównaniu z poprzednią kadencją o prawie 7 tys. członków. Niewielka liczba członków, postępująca recesja i niskie zarobki skutkowały problemami ze ściągalnością składek i ogólnie trudną sytuacją ZR w tym okresie. Związek starał się radzić sobie

⁷ G. Schlender, „Solidarność”..., s. 235-236.

⁸ Tamże, s. 247-249.

poprzez szukanie innych źródeł finansowania niż składki członkowskie. Uzyskiwano dochody z prowadzonego sklepu mięsnego⁹, kolportażu prasy, książek, działalności poligraficznej oraz porad prawnych.

W uchwałach III WZD postulowano, aby Klub Parlamentarny NSZZ „S” wystąpił o zmianę ustaw w celu przyspieszenia przez sąd spraw związanych ze zwolnieniami grupowymi. Od rządu oczekiwano, aby przedstawił związkom zawodowym plany zmniejszenia bezrobocia i likwidacji recesji gospodarczej. Oczekiwano podjęcia przez władze związku rozmów z władzami wojewódzkimi na tematy gospodarcze. Zobowiązano delegatów na KZD, aby ubiegali się o przyznanie Stefanowi Dzierżkowi tytułu honorowego członka NSZZ „Solidarność”. Wśród propozycji legislacyjnych znalazły się: 40-godzinny tydzień pracy, wprowadzenie instytucji Skarbu Państwa oraz wprowadzenie do Kodeksu Handlowego spółek akcyjno-komandytowych. Gościem drugiej tury III WZD był przewodniczący NSZZ „Solidarność” Marian Krzaklewski¹⁰.

Prezentowany poniżej dokument pochodzi z zasobów Archiwum Państwowego w Kaliszu z zespołu – Spuścizna rodziny Gola¹¹. Pokazuje on skalę kryzysu, biedy i wynikłych z niej innych problemów społecznych, które dotyczyły członków Związku, zwłaszcza tych należących do najsłabszych grup społecznych, w tym przede wszystkim emerytów.

W odpowiedzi skierowanej do Józefa Goli z 31 marca 1992 r. Sekretarz ZR NSZZ „Solidarność” Wielkopolska Południowa informował adresata, że jednym z wyników kontroli¹² Państwowej Inspekcji Pracy w Państwowym Teatrze im. W. Bogusławskiego było wystąpienie części pracowników z KZ. Pozostali pracownicy mieli zasilić Koło Grodzkie. Związek uznał, że brak środków w kasie miejskiej uniemożliwia na razie dokończenie budowy pływalni. Władze związku obiecywały, że z Komisją Emerytów i Rencistów Zarząd Regionu NSZZ „S” będzie utrzymywał stały kontakt. Natomiast sprawa odznaczeń miała być nadal badana przez sekcję nauczycielską i Regionalną Komisję Rewizyjną¹³.

⁹ W omawianym okresie była to dość rozpowszechniona praktyka na terenie kraju. Z reguły takie sklepy mięsne powstawały pod patronatem NSZZ RI „Solidarność”. Były sposobem nie tylko na podreperowanie kasy związkowej, ale i umożliwiały rolnikom ominiecie wielu pośredników i dostarczenie klientom wyrobów w korzystnej dla obu stron cenie.

¹⁰ G. Schlender, „Solidarność”..., s. 263.

¹¹ Archiwum Państwowe Kalisz [dalej: APK] 11/1127/0/-/19 k. 31-39.

¹² Niestety, jak dotąd, mimo starań, autorowi nie udało się dotrzeć do dokumentacji tej kontroli. Tym samym nie udało się potwierdzić prawdziwości podnoszonych w piśmie zarzutów. Zważywszy na trudną sytuację i powszechne obawy przed utratą pracy, zarzuty te wydają się prawdopodobne.

¹³ APK 11/1127/0/-/19 k. 28.

Józef Gola
Delegat na III W[alnego] Z[ebrawie]D[elegatów]¹⁵
Regionu Wielkopolska
Południowa
N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku]
Z[awodowego] „SOLIDARNOSĆ”
w Kaliszu
Numer mandatu – 050¹⁶

Kalisz¹⁴

Niezależny Samorządny Związek Zawodowy
„SOLIDARNOSĆ”
P R E Z Y D I U M ¹⁷
Regionu Wielkopolska¹⁸ Południowa
ul. Kościuszki 1a
62-800 Kalisz

W związku z moją nieobecnością w drugiej¹⁹ turze III Walnego Zebrania Delegatów N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku] Z[awodowego] „SOLIDARNOSĆ” Regionu Wielkopolska Południowa w dniu 29 lutego 1992 r. zwracam się z prośbą do Prezydium N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku] Z[awodowego] „SOLIDARNOSĆ” Regionu Wielkopolska Południowa o podjęcie niezbędnych działań w kierunku odwrotnego wyjaśnienia podanych przeze mnie poniżej zagadnień zgłoszonych przez moich Wyborców.

Tematy, które przedstawiam poniżej byłem zobowiązany przedstawić na II[I] WZD N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku] Z[awodowego] „SOLIDARNOSĆ” Regionu Wielkopolska Południowa. Ponieważ nie mogłem uczestniczyć w drugiej turze w[yzej]/w[ymienionego] Walnego Zebrania Delegatów proszę o zapoznanie z treścią mojego wystąpienia nowo wybrane Prezydium N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku] Z[awodowego] „SOLIDARNOSĆ” Wielkopolska Południowa w celu podjęcia przez to Prezydium, jak już wcześniej zaznaczyłem niezbędnych działań w kierunku wyjaśnienia podanych przeze mnie niżej tematów.

I. Pragnę poinformować, że przedstawiciele Komisji Zakładowej N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku] Z[awodowego] „S[olidarność]” przy Teatrze Państwowym im[enia] W[ojcicha] Bogusławskiego przedstawili szeroko problem dot[yczący] warunków pracy i współpracy z Dyrekcją²⁰ Teatru.

¹⁴ Data nieczytelna. Prawdopodobnie marzec 1992 r.

¹⁵ Walne Zebranie Delegatów lub Walny Zjazd Delegatów (zob. G. Schlender, „Solidarność”..., s. 571).

¹⁶ Na III WZD łącznie wybrano 128 delegatów. W ramach przygotowań do zjazdu wybory władz związkowych przeprowadzono w 211 Komisjach Zakładowych NSZZ „Solidarność” (zob. G. Schlender, „Solidarność”..., s. 262).

¹⁷ Na III WZD wybrano 21-osobowy Zarząd Regionu Wielkopolska Południowa NSZZ „Solidarność”, który na swoim pierwszym posiedzeniu wybrał prezydium w składzie: Jan Mosiński – przewodniczący, Jerzy Sówka i Jacek Jakubowski – wiceprzewodniczący, Wojciech Lewicki – sekretarz, Wiesław Frankowski – skarbnik, Andrzej Pszeniczka – członek prezydium (zob. tamże, s. 264).

¹⁸ W oryginale wyraz zapisany małą literą.

¹⁹ III Walne Zebranie Delegatów Regionu Wielkopolska Południowa NSZZ „Solidarność” odbyło się w auli III LO im. M. Kopernika w Kaliszu przy ul. Kościuszki 10. Pierwsza tura III WZD odbyła się 22 lutego 1992 r. (zob. tamże, s. 262).

²⁰ W tamtym momencie Teatrem kierował pan Zbigniew Lesień. Rozmowa telefoniczna z admini-

Jak wynika z powyższego przedstawiciele w[yżej]/w[ymienionej] Komisji Zakładowej „S[olidarność]” zwrócili szczególną uwagę na nieprawidłowości występujące w Teatrze ich zdaniem w następujących tematach:

1/ Bardzo duże rozbieżności wynikające z tytułu wynagradzania pracowników Teatru /od 1 mln do 10 mln [zł]/

2/ Sprawy finansowe Teatru /pożyczki – brak przelewów/

3/ Występującej atmosferze sprzeciwu²¹

4/ Zwolnienia pracowników

5/ Statystowanie /zatrudnianie ludzi z zewnątrz/

6/ Zbędne wydatki na – zdaniem Komisji – zakup video – sprzęt, dekoracja²², materiały

7/ Delegacje

8/ Nieprzestrzeganie Ustawy o Zw[iązkach] Zawod[owodowych]²³ /telefon, pomieszczenie/²⁴

9/ Podejmowanie prób zwolnienia Przewod[niczącego] Zw[iązku] Zaw[odowego]

W miejscu tym pragnę nadmienić, że zostałem zapoznany przez w[yżej]/w[wymienioną] Komisję Zakładową N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku] Z[awodowego] „SOLIDARNOŚĆ” z pismem N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku] Z[awodowego] „S[olidarność]” Regionu Wielkopolska Południowa z dnia 23.01.1992 r. znak: 81/01/92 /którego kserokopię mi przekazano/ skierowanego do Państwowej Inspekcji Pracy, Wydział Wojewódzki w Ostrowie Wielkop[olskim]

Jak wynika z Waszego pisma prosicie o kontrolę w Teatrze Państwowym im[enia] W[ojeicia] Bogusławskiego w Kaliszu cyt[at:] „ze szczególnym uwzględnieniem problemów:

1/ Przestrzegania ustawy o Związkach Zawodowych

2/ Odpisów na fundusz socjalny i mieszkaniowy

3/ Zatrudnianie pracowników bez wypowiedzeń zmieniających /powierzenie dodatkowych obowiązków/

4/ Brak wydawania środków czystości, odzieży ochronnej itp.” – koniec cytatu

Reasumując, zwracam się z gorącą prośbą do tut[ejszego] Prezydium o dopilnowanie i spowodowanie, aby tego typu kontrola była dokonana przez Państwową Inspekcję Pracy w trybie odwrotnym, gdyż wyjaśnienie tej sprawy powinno leżeć nam wszystkim na sercu.
./.

stracą Teatru z 27 marca 2023 r.

²¹ Lekcja niepewna.

²² Tak w oryginale.

²³ Ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz.U. 1991 nr 55 poz. 234). Art. 3 stanowił: „Nikt nie może stanowić, nikt nie może ponosić ujemnych następstw z powodu przynależności do związku zawodowego lub pozostawania poza nim albo wykonywania funkcji związkowej [...]”. Z kolei art. 32 mówił: „1. Pracodawca nie może bez zgody zarządu zakładowej organizacji związkowej wypowiedzieć ani rozwiązać stosunku pracy z pracownikiem będącym członkiem zarządu lub komisji rewizyjnej zakładowej organizacji związkowej w czasie trwania mandatu oraz w okresie roku po jego wygaśnięciu. 2. Pracodawca nie może bez zgody zarządu zakładowej organizacji związkowej zmienić jednostronnie warunków pracy lub płacy na niekorzyść pracownika będącego członkiem zarządu lub komisji rewizyjnej zakładowej organizacji związkowej [...]”. <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19910550234> [dostęp: 25 marca 2023]

²⁴ Ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz.U. 1991 nr 55 poz. 234). Art. 33 mówił: „Pracodawca obowiązany jest na warunkach określonych w umowie udostępnić zakładowej organizacji związkowej pomieszczenia i urządzenia techniczne niezbędne do wykonywania działalności związkowej w zakładzie pracy” (Tamże) [dostęp: 25 marca 2023].

Po wynikach tej kontroli będzie można – w mojej ocenie – dokonać szczegółowej analizy poruszanych powyżej zagadnień i ich nieprawidłowości.

Jednakże [z uwagi – przyp. G.K.] na przedłożony powyżej aspekt społeczny proszę uprzejmie o podjęcie stosownych działań, gdyż należy przypuszczać, że na dzień dzisiejszy nie ma żadnej współpracy na płaszczyźnie – Dyrekcja²⁵ – Załoga – Komisja Zakładowa N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku] Z[awodowego] „S[olidarność]”

II. Drugim ważnym zagadnieniem z jakim pragnąłbym zapoznać III W[alnego] Z[ebrania] D[elegatów] to sprawa dot[ycząca] realizacji inwestycji związanej z rozbudową Hali sportowej z basenem przy ul. Łódzkiej w Kaliszu. Ze względu na duży wydźwięk społeczny tego zagadnienia pragnę po krótko zapoznać bliżej tu[ej] Prezydium z tym tematem, choć głęboko wierzę i jestem przekonany, że nie jest on wcale nie znany i obcy członkom naszego Prezydium „S[olidarność]” Regionu Wielkopolska Południowa.

Problem ten /do rozwiązania i zakończenia/ - tak ważny dla całego społeczeństwa ponad 100 tysięcznego miasta Kalisza /i nie tylko/ spędza sen z powiek wszystkim tym, którzy starają się obecnie o jak najszybsze zakończenie tej inwestycji, tak ważnej przecież dla nas wszystkich. Dlatego też zwracam się z gorącą prośbą i apelem do Prezydium N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku] Z[awodowego] „S[olidarność]” Regionu Wielkopolska Południowa o podjęcie niezbędnych prób i działań oraz wspieranie w tym temacie Posłów i Senatorów Ziemi Kaliskiej aby poprzez ich działanie było można uzyskać środki z budżetu Centralnego na zakończenie tej inwestycji. Zdaje sobie doskonale sprawę, że temat ten nie jest tematem łatwym. Jednakże wspieranie w[y]ż[e]/w[y]mienionych] działań przez nasz Region w podanej wyżej przeze mnie formie lub innej jaką uzna tu[ej] Prezydium za niezbędne, będzie na pewno krokiem milowym w tej sprawie.

Pragnę poinformować, że środki niezbędne do zabezpieczenia w roku bieżącym po uwzględnieniu rezygnacji

./.

z części robót wynoszą:

- roboty budowlano-montażowe

- 4.050.000.000.-

- zakupy inwestycyjne

- 3.000.000.000.-

Razem: 7.050.000.000.-

Tak duże zaawansowanie robót będzie również argumentem w rozmowach prowadzonych z Przewodniczącym G[łównego] K[omitetu] K[ultury] F[izycznej] i T[urystyki]²⁶ oraz Ministrem Edukacji Narodowej w sprawie dofinansowania tej inwestycji ze środków budżetu Centralnego.

W rozmowach tych uczestniczy Senator Edward Wende²⁷, który ze swojej strony

²⁵ W tamtym okresie Teatrem kierował Zbigniew Lesień. Rozmowa telefoniczna z administracją Teatru z dnia 27 III 2023 r.

²⁶ Błędna nazwa. GKKFiT był organem władz PRL. Istniał w latach 1960-1978 i ponownie w okresie 1985-1988. W 1992 r. jego zakres kompetencji wykonywał Urząd Kultury Fizycznej i Turystyki. <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Urząd-Kultury-Fizycznej-i-Sportu;3991753.html> [dostęp: 25 marca 2023]

²⁷ Edward Wende ur. 16 sierpnia 1936 r. w Warszawie, zm. 28 maja 2002 w Warszawie. Ukończył Wydział Prawa Uniwersytetu Wrocławskiego. Adwokat. obrońca w procesach politycznych m.in. Bronisława Geremka, Janusza Onszkiewicza, czy Klemensa Szaniawskiego. Oskarżyciel posiłkowy w procesie toruńskim zabójców ks. Jerzego Popiełuszki. Inwigilowany przez SB. Rodzinie związany z Kaliszem. Przyczynił się do usamodzielnienia gazety „Ziemia Kaliska”. Konsul księstwa Luksemburg i Hornowy Konsul księstwa Lichtenstein. W latach 1993-1997 i 2001-2002 Sędzia Trybunału Stanu. Senator I i II kadencji. Poseł III kadencji. Członek OKP, UD i UW. Odznaczony Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Oficerskim Orderu Zasługi Luksemburga. <http://>

obietuje wszechstronne poparcie w uzyskaniu środków z budżetu Centralnego, jak i będzie prowadził rozmowy w sprawie pomocy finansowej z Międzynarodowego Funduszu Osobom Niepełnosprawnym oraz będzie się starał zainteresować tą inwestycją kapitał zachodni.

Pragnę poinformować, że obiekt ten będzie jedynym w województwie, który będzie mógł być w pełni wykorzystany przez osoby niepełnosprawne²⁸.

Reasumując, zwracam się z prośbą o przeanalizowanie tego zagadnienia i wypracowanie ewentualnej strategii w udzieleniu wsparcia w realizacji tej inwestycji, za co z góry – w imieniu wszystkich tych, którym ten temat leży mocno na sercu d z i ę k u j ę ²⁹.

III. Pragnę poinformować, iż następną sprawą jaka została mi przedstawiona przez moich Wyborców – to sprawa zgłoszona przez Koło Emerytów i Rencistów³⁰ N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku] Z[awodowego] „S[olidarność]”. Przedstawiciele tego Koła zgłosili problem dot[yczący] przydzielenia z Funduszu Pomocy Społecznej, środków nie tym osobom, które winny otrzymać. W tej sprawie zostało skierowane
./.

pismo do Przewodniczącego Rady Miejskiej³¹ w Kaliszu o powołanie w skład działającej już Komisji zatwierdzającej ^{32a}w w[wyżej]/w[ymienionej] sprawie wnioski i środki przedstawiciela Koła Emerytów i Rencistów N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku] Z[awodowego] „S[olidarność]”. Z tego co mi wiadomo odpowiedzi w tej sprawie po tak długim okresie czasu nie udzielono^a.

Dlatego też zwracam się z gorącą prośbą³³ do Prezydium N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku] Z[awodowego] „S[olidarność]” Regionu Wielkopolska Południowa o wsparcie działań w powyższym temacie Koła Emerytów i Rencistów N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku] Z[awodowego] „S[olidarność]”. Osobiście uważam, że celowym a nawet niezbędnym jest aby w pracach Komisji był przedstawiciel tegoż Koła. Niedoprowadzałyby³⁴ to do niepotrzebnych konfliktów i zadrzań międzyлюдzkich o co nie tak trudno w dzisiejszej rzeczywistości. Wszak chodzi przecież o tak bolesny i trudny temat jakim jest [świadczenie – przyp. G.K.] osłonowe dla grupy najuboższych w naszym Państwie. A tłumaczenie³⁵ przez przedstawiciela administracji państwowej, że przyznawanie środków w powyższej sprawie jest cyt[at]: „tajemnicą państwową” / informacja przekazana mojej osobie przez przedstawicieli Koła Emerytów i Rencistów/ jest sprawą w ogóle nie do przyjęcia.

www.infokalisz.internetdsl.pl/biograf/wende.htm [dostęp: 25 marca 2023], <https://www.adwokatura.pl/aktualnosci/adwokat-edward-wende-w-dziesiata-rocznice-smierci/> [dostęp: 25 marca 2023],

²⁸ Tak w oryginale.

²⁹ Tak w oryginale.

³⁰ Na czele Komisji Emerytów i Rencistów NSZZ „S” w Kaliszu stał K. Jerzyk. APK 11/1127/0/-/19, k. 28.

³¹ W wyborach samorządowych 27 V 1990 r. kandydaci zgłoszeni przez Biuro Wyborcze „S” zdobyli 33 na 45 mandatów radnych.

^{32aa} Zaznaczono odrębnie fragment na marginesie.

³³ Tak w oryginale.

³⁴ Tak w oryginale.

³⁵ W oryginale pierwsza litera nieczytelna.

IV. Następne sprawy jakie zostały mi zgłoszone przez moich Wyborców – to sprawy zgłaszane przez Koło Nauczycieli Emerytów N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku] Z[awodowego] „Solidarność” środowiska kaliskiego.

Pierwsza sprawa, z jaką zapoznali mnie przedstawiciele tego Koła to temat związany z przyznanymi odznaczeniami państwowymi dla nauczycieli. Jak wynika z przedstawionej mojej osobie informacji wynika³⁶, że w związku z wystąpieniem przez to Koło o odznaczenia państwowe – uzyskano dla 11 zasłużonych nauczycieli. Ale jak się podobno okazuje tych odznaczeń w pierwszej fazie nie miał kto wręczyć. Osobiście uważam, że jest to przykre aby dla nauczycieli, z których część na pewno w jakiś sposób była szykanowana w przeszłym okresie – nie było nikogo aby wręczyć te odznaczenia w kulturalnej i miłej atmosferze. Prawdopodobnie

./.

zawiniło Kuratorium Oświaty i Wychowania w Kaliszu, a w dalszej części niektórzy Dyrektorzy kaliskich szkół. Dlatego też apeluję do tutaj[szego] Prezydium o wypracowanie takich mechanizmów aby w przyszłości nie dochodziło do tak nieprzyjemnych i drażliwych sytuacji, szczególnie w sytuacjach, gdzie owocem uczciwej i rzetelnej pracy praktycznie całego życia jest odznaczenie państwowe, o które występują nasze ogniwa Związku „Solidarność”.

Następną sprawą jaka została zaakcentowana przez w[yżej]/w[ymienione] Koło to temat związany z mającą nastąpić weryfikacją³⁷ Dyrektorów Szkół.

Według opinii przedstawicieli Koła Nauczycieli Emerytów N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku] Z[awodowego] „Solidarność” środowiska kaliskiego – władze naszego Regionu winny bezpośrednio uczestniczyć przy tego typu weryfikacji i w pracach powołanych do tego Komisji asygnować swoich przedstawicieli. Ponadto w[edług] opinii członków tego Koła władze Regionu Wielkopolska Południowa winny zwrócić szczególną uwagę^{38b} na dobór komisji^b, których zadaniem będzie przeprowadzenie tego typu weryfikacji.

Ponadto przedstawiciele tegoż zwrócili szczególną uwagę na zatrudnianie emerytów nauczycieli. W[edług] ich opinii na dzień dzisiejszy emeryci nauczyciele, którzy należą do Solidarności praktycznie nie mogą otrzymać dodatkowej zarobkowej pracy w szkołach. Natomiast ci, którzy do Solidarności nie należą pracę tę prawdopodobnie otrzymują.

Osobiście uważam, że zagadnienie to ma ścisły związek ze sprawą dotyczącą mającej nastąpić weryfikacji Dyrektorów szkół. Uważam, że dopiero po zakończeniu rzetelnej weryfikacji Dyrektorów szkół temat ten w dużej mierze poprostu³⁹ przestanie istnieć.

Mając jednak na uwadze zgłoszone przez przedstawicieli tegoż Koła problemy proszę tutaj[wsze] Prezydium o zajęcie ostatecznego stanowiska w powyższych sprawach i poinformowanie o nim zainteresowanych.

./.

Ostatnim problemem poruszonym przez przedstawicieli Koła Nauczycieli Emerytów N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku] Z[awodowego] „Solidarność” środowiska

³⁶ Tak w oryginale.

³⁷ W społeczeństwie istniało powszechne pragnienie weryfikacji. W odczuciu społecznym powinna objąć nie tylko SB, ale i funkcjonariuszy, którzy z SB i MO przeszli do oświaty, a także etatowych działaczy PZPR. Zarząd Regionu powołał komisje do weryfikacji pedagogów. W jej skład weszli m.in. Tomasz Kwinta i Stanisław Kuczyński. G. Schlender, „Solidarność”, ..., s. 236.

^{38b} Podkreślenie odrębne.

³⁹ Tak w oryginale.

kaliskiego to temat związany z konfliktem tegoż Koła z byłym Przewodniczącym Komisji Zakładowej Nauczycieli N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku] Z[awodowego] „SOLIDARNOŚĆ”. Według przekazanych przez wyż[ej] wym[ienionych] informacji wynika, że złożyli oni pismo w sprawach dot[yczących] tegoż konfliktu 16.09.1991 r. i brak jest jakiegokolwiek odpowiedzi.

Dlatego też proszę władze naszego Prezydium N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku] Z[awodowego] „S[olidarność]” Regionu Wielkopolska ^{40c} Południowa w Kaliszu^c o podjęcie stosownych działań w kierunku wyjaśnienia tego konfliktu.

W końcowej fazie swojego pisma pragnę zwrócić się do władz naszego Prezydium o w miarę możliwie jak najszersze rozpowszechnienie wśród wszystkich kół Zakładowych naszego Związku sprawy dot[yczającej] organizowania przez Koło Grodzkie⁴¹ „SOLIDARNOŚĆ” w Kaliszu zbiórki książek dla dzieci z Kamienia Podolskiego oraz dla powstających obecnie szkół w Taszkencie. Szczególnie potrzebna jest polska literatura piękna dla dzieci i młodzieży oraz podręczniki, Książki będą przyjmowane od ofiarodawców w siedzibie Koła, w budynku Zarządu Regionu Wielkopolska Południowa N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku] Z[awodowego] „SOLIDARNOŚĆ” w Kaliszu, ul. T. Kościuszki 1a, pokój 207, w godz. od 9⁰⁰ do 14⁰⁰. Cała, ta przecież jakże pożyteczna sprawa została zapoczątkowana przez Przewodniczącą Koła Grodzkiego N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku] Z[awodowego] „S[olidarność]” w Kaliszu, która w wyniku przeprowadzonych rozmów z Przewodniczącym Rady Miejskiej w Kaliszu doprowadziła do spotkania Pana Przewodniczącego z członkami Koła Grodzkiego w Zarządzie naszego Regionu i tam zostały wypracowane kierunki w powyższym temacie.

Jednocześnie zwracam się do Prezydium N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku] Z[awodowego] „S[olidarność]” Wielkopolska Południowa o rozpowszechnienie [informacji – przyp. G.K.] wśród Kół naszego związku, że Koło Grodzkie N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku] Z[awodowego] „S[olidarność]” w Kaliszu podjęło działalność polegającą na wspieraniu i udzielaniu pomocy osobom będącym w bardzo trudnej sytuacji materialnej, będących członkami N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku] Z[awodowego] „S[olidarność]”.

./.

Pragnę poinformować, że w wyniku podjętych działań przez Panią Przewodniczącą Koła Grodzkiego⁴² N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku] Z[awodowego] „S[olidarność]” w Kaliszu została nawiązana stała współpraca z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Ojcem [Stefanem – przyp. G.K.] Dzierżkiem⁴³ – Honorowym Prezesem –

^{40c} Podkreślenie odręczne.

⁴¹ Właściwie Międzyzakładowa Komisja NSZZ „Solidarność” Koło Grodzkie w Kaliszu powstała 14 III 1991 r. Koło Grodzkie mieściło się w Zarządzie Regionu, skupiało pracowników z małych zakładów pracy, gdzie nie istniały struktury związkowe, pracowników Zarządu Regionu oraz osoby niepracujące i emerytów. Koło Grodzkie działało na prawach Komisji Zakładowej. G. Schlender, „Solidarność”..., s. 302.

⁴² Od 25 IV 1991 r. przewodniczącą była Grażyna Schlender. We władzach byli ponadto: Krzysztof Jarczewski – wiceprzewodniczący, Anna Szalek – skarbnik, Bogdan Szewczyk – sekretarz (Tamże, s. 302).

⁴³ Stefan Dzierżek SJ, ur. 23 września 1913 r. w Szymanowicach k. Łowicza, zm. 3 sierpnia 2005 w Kaliszu. W latach 1934-1937 studia filozoficzne we Francji, 1937-1939 student Uniwersytetu im. Stefana Batorego w Wilnie, Wydz. Fizyki, 1946-1949 studia teologiczne. Uczestnik kampanii wrześniowej 1939 r. Żołnierz podziemia, ZWZ-AK. Więziony przez Niemców. 3 października 1944 r. święcenia kapłańskie w Wilnie. Proboszcz parafii w Juraciszkach na Białorusi. Od 1946 r. w Polsce. W latach 1949-1950 superior oo. Jezuitów w Lublinie, mistrz prowincji. W latach 1950-1961 mistrz nowicjatu w Kaliszu, następnie w latach 1956-1961 rektor Kolegium Jezuitów tamże. W 1961 r. w konflikcie

Fundacji Stowarzyszenia Akcji Miłosierdzia⁴⁴ przy Kościele Ojców Jezuitów w Kaliszu.

Dlatego też zwracam się do naszego Prezydium o poinformowanie wszystkich Kół naszego Związku o zgłoszeniu do Koła Grodzkiego w Kaliszu podań osób, które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji materialnej, a których dochód na jednego członka w rodzinie nie przekracza wysokości najniższej emerytury tj. 662.504. – zł. Informacje w tej sprawie należy kierować na adres:

N[iezależny] S[amorządny] Z[wiązek] Z[awodowy]
„SOLIDARNOŚĆ”
Komisja Zakładowa
KOŁO GRODZKIE
ul. Kościuszki 1a /II p. - Sekretariat/
62-800 Kalisz

Reasumując moje pismo do Prezydium N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku] Z[awodowego] „S[olidarność]” Regionu Wielkopolska Południowa w Kaliszu zwracam się z prośbą o wnikliwe zapoznanie się z jego treścią i pomoc oraz wsparcie w tematach, które zostały zgłoszone przez moich Wyborców. Zdaje sobie doskonale sprawę, że szczególnie w chwili obecnej, tak trudnej dla naszego społeczeństwa, jak i samego naszego Związku pomoc w rozwiązaniu tych tematów nie będzie łatwa.

Jednakże wierzę, że zrobicie państwo wszystko, aby to co możliwe zrealizować, o co apelują nasi członkowie.

z lokalnymi władzami. 1961-1967 przełożony Prowincji Wielkopolsko-Warszawskiej; 1968-1972 superior i proboszcz w Łodzi; 1972-1974 przełożony zakonu oo. Jezuitów w Lublinie; 1974-1978 socjusz prowincjalski w Warszawie; 1978-1984 ponownie rektor Kolegium Jezuitów w Kaliszu; pod koniec l. 70. opiekun tzw. szkoły jezuickiej dla kaliskiej opozycji. W 1978 r. współorganizator spotkania w klasztorze z Leszkiem Moczulskim, które było początkiem kaliskiej grupy ROPCiO. We wrześniu 1980 r. celebrował mszy św. za robotników strajkujących w Kaliskich Zakładach Koncentratów Spożywczych Winiary. W marcu 1981 r. współorganizator KIK. Po 13 grudnia 1981 r. organizator przy kościele oo. jezuitów oddziału Prymasowskiego Komitetu Pomocy Osobom Pozbawionym Wolności i ich Rodzinom. 13 października 1982 r. celebrował pierwszą Mszę za Ojczyznę oraz następnych, odprawianych 13. dnia każdego miesiąca. Od kwietnia 1983 r. inicjator cyklicznych modlitw za Ojczyznę i układania krzyży kwietnych przy klasztorze. Organizator spotkań z działaczami opozycji (m.in. Leszkiem Nowakiem, Januszem Onyszkiewiczem), spotkań opłatkowych, depozytariusz pieniędzy i dokumentacji kaliskiej „S”. Współtwórca i opiekun Duszpasterstwa Rolników Indywidualnych Okręgu Kalisko-Sieradzkiego. W 1984 r. organizator w klasztorze wystawy „Wojna polsko-bolszewicka 1919-1920”. Wielokrotnie represjonowany i szykanowany przez władzę PRL. W 1984 r. przeniesiony do Radomia. Od połowy 1987 r. ponownie w Kaliszu, organizator Duszpasterstwa Ludzi Pracy Solidarność Kaliska im. ks. Jerzego Popiełuszki. W 1989 r. współorganizator zebrań KO Województwa Kaliskiego. W 1990 r. instruktor trzeciej probacji w klasztorze oo. Jezuitów w Jastrzębiej Górze, od 1991 r. ponownie w Kaliszu. Duszpasterz KIK, Związku Sybiraków, Światowego Związku Żołnierzy AK i Rodziny Katyńskiej. W maju 1991 r. współzałożyciel i prezes Stowarzyszenia Akcji Miłosierdzia wspierającego ubogich i potrzebujących. Autor wielu publikacji historycznych i wspomnieniowych. Odznaczony m.in. Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami (1943), Krzyżem Walecznych (1944), Medalem Wojska (Londyn 1948), Krzyżem AK (Londyn 1968), Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (Londyn 1991); Honorowy Członek „S” (1995), Honorowy Obywatel Miasta Kalisza (2003). <https://encysol.pl/es/encyklopedia/biogramy/15732,Dzierzek-Stefan.html> [dostęp: 25 marca 2023]

⁴⁴ Obecnie Stowarzyszenie Akcji Miłosierdzia im. O. Stefana Dzierzka przy Klasztorze O.O. Jezuitów w Kaliszu świadczy pomoc osobom najbardziej potrzebującym, głównie rodzinom wielodzietnym, samotnym i chorym. Organizuje Wigilie i tzw. „święcone” dla osób samotnych i rodzin wielodzietnych. Wspiera Podstawową Szkołę Specjalną w Kaliszu. Prowadzi bank chleba oraz bank osób potrzebujących. Współpracuje z Miejskim Ośrodkiem Kultury. <https://spis.ngo.pl/195980-stowarzyszenie-akcji-milosierdzia-im-o-stefana-dzierzka-przy-klasztorze-o-o-jezuitow-w-kaliszu> [dostęp: 25 marca 2023]

Na zakończenie pragnę Panu Przewodniczącemu, a za Jego pośrednictwem całemu Prezydium, Zarządowi N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku] Z[awodowego] „Solidarność” Regionu Wielkopolska Południowa oraz Komisji Rewizyjnej⁴⁵ N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku] Z[awodowego] „Solidarność” Regionu Wielkopolska Południowa złożyć najserdeczniejsze życzenia i gratulacje z wyboru do władz naszego Regionu.

./.

Szczególne słowa szacunku i podziękowania kieruję w imieniu Koła Grodzkiego N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku] Z[awodowego] „Solidarność” w Kaliszu, jak i jego Przewodniczącej oraz swoim własnym do pana Jacka Jakubowskiego⁴⁶ oraz pana Jerzego Sówki⁴⁷ obecnie V-ce Przewodniczących N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku] Z[awodowego] „Solidarność” Regionu Wielkopolska Południowa w Kaliszu za pomoc i wspieranie w statutowej działalności Koła Grodzkiego N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku] Z[awodowego] „Solidarność” w Kaliszu na przełomie lat 1991-1992.

⁴⁵ Regionalna Komisja Rewizyjna działała pod kierunkiem Jacka Stępniewskiego. W jej ramach działały trzy stałe zespoły: Zespół ds. Kontroli Statutowej, Zespół ds. Kontroli Finansowej, Zespół ds. Skarg. Okresowo działały: Zespół ds. Kontroli Rewindykacji Majątkowych i Zespół Mediacyjny (zob. G. Schlender, „Solidarność”..., s. 269).

⁴⁶ Jacek Jakubowski, ur. 9 sierpnia 1960 r. w Kaliszu. W latach 1981-1982 pracownik Fabryki Wyrobów Ażurowych Haft w Kaliszu. W 1981 r. wiceprzewodniczący Rady Okręgowej ZMD w Kaliszu. Od 1981 r. w NSZZ „Solidarność”. Kolporter literatury podziemnej. Od 1984 r. w „Solidarności Walczącej”. Skazany na rok więzienia. Rozpracowywany przez SB. W latach 1984-1988 współorganizator patriotycznych mszy św. w kościele oo. Jezuitów w Kaliszu. W 1985 r. pracownik Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego, od 1986 r. zatrudniony w prywatnej firmie budowlanej. W latach 1986-1987 pracownik Państwowego Przedsiębiorstwa Uzdrowiskowego Łądek-Długopole. W latach 1987-1989 zatrudniony w prywatnym zakładzie ślusarskim. Od 1989 r. kontroler, tokarz, kierownik w Przedsiębiorstwie Usług Komunalnych. Od 1989 r. członek Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” w Kaliszu. W 1990 r. w czasie wyborów samorządowych pracował w Biurze Wyborczym „S” W lipcu 1990 r. członek Wojewódzkiej Komisji Kwalifikacyjnej ds. Byłych Funkcjonariuszy SB. Od października 1989 r. przewodniczący KZ „S” w PUK. W okresie 1990-1992 przewodniczący Międzyzakładowej Komisji Koordynacyjnej w Kaliszu. Od 1990 r. delegat na kolejne WZD Regionu Wielkopolska Południowa. W latach 1992-2007 wiceprzewodniczący ZR, 1992-2001 delegat na kolejne KZD. W trzeciej kadencji władz Zarządu Regionu Wielkopolska Południowa NSZZ „Solidarność”. Podlegaty mu: Dział Szkoleń, Dział Interwencji, Dział ds. Prywatyzacji. Autor powieści science fiction. <https://encysol.pl/es/encyklopedia/biogramy/16321,Jakubowski-Jacek.html> [dostęp: 25 marca 2023], G. Schlender, „Solidarność”..., s. 266-67, <https://kalisz.naszemiasto.pl/zaczalem-od-lema-wywiad-z-jackiem-jakubowskim/ar/c13-4025082> [dostęp: 25 marca 2023]

⁴⁷ Jerzy Sówka, ur. 10 listopada 1948 r. w Ordzynie. Absolwent Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydz. Prawa i Administracji. 1965-1984 tokarz planista w Zakładach Automatyki Przemysłowej Mera-ZAP w Ostrowie Wielkopolskim. 1983-1984 członek Rady Pracowniczej w Mera-ZAP. W latach 1984-2007 sanitariusz pogotowia ratunkowego w Zespole ZOZ w Ostrowie Wielkopolskim. Od 1980 r. członek KZ NSZZ „Solidarność”. Od grudnia 2007 r. pracownik Miejskiego Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Ostrowie Wielkopolskim. Działacz podziemnej „Solidarności. Represjonowany przez SB. Od kwietnia 1989 r. członek KO w Ostrowie Wielkopolskim, w latach 1989-1991 wiceprzew. Od czerwca 1989 r. członek KZ, od 1995 r. przewodniczący. W latach 1990-2010 delegat na WZD Regionu Wielkopolska Południowa, 1990-2006 wiceprzewodniczący ZR. W latach 2002-2010 przewodniczący MKK „S” w Ostrowie Wielkopolskim; 1990-2010 delegat na KZD, 1992-1995 i 2002-2005 członek KK; 1995-1998 i 2006-2010 członek KKR. W latach 1994-2006 radny Miasta Ostrowa Wielkopolskiego z listy Zjednoczenia dla Ostrowa, AWS, Klubu Wyborczego Porozumienia i Współpraca. W latach 1994-1998 delegat do Sejmiku Samorządowego Województwa Kaliskiego. 1990-2000 współorganizator festiwalu Chopin w Barwach Jesieni w Kaliszu. Od 1995 r. prezes Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego Oddział w Ostrowie Wielkopolskim. Od 2012 prezes Klubu Historycznego im. gen. Stefana Roweckiego „Grota” w Ostrowie Wielkopolskim. Odznaczony Krzyżem Wolności i Solidarności (2018), Złotym Krzyżem Zasługi (2009). <https://encysol.pl/es/encyklopedia/biogramy/18769,Sowka-Jerzy.html> [dostęp: 25 marca 2023]

Otrzymują:

1. Prezydium N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku]
Z[awodowego] „S[olidarność]”

Regionu Wielkopolska

Południowa w Kaliszu.

2. Komisja Rewizyjna

N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku]

Z[awodowego] „S[olidarność]”

Z wyrazami szacunku⁴⁸

Regionu Wielkop[olska] Połud[niowa]

w Kaliszu

3. Przewodnicząca

N[iezależnego] S[amorządnego]

Z[wiązku] Z[awodowego] „S[olidarność]”

Koło Grodzkie

w Kaliszu

4. Koło Nauczycieli Emerytów

N[iezależnego] S[amorządnego] Z[wiązku]

Z[awodowego] „Solidarność[”] – Środowiska

Kaliskiego⁴⁹

Fot. Józef Gola
Źródło: Prywatne zbiory Józefa Goli.

⁴⁸ Podpis nieczytelny.

⁴⁹ Treść pkt. 4 dopisana piórem odręcznym.

NIKTÓRE PROBLEMY SPOŁECZNO-POLITYCZNE CZŁONKÓW NSZZ „SOLIDARNOSC” REGIONU WIELKOPOLSKA POŁUDNIOWA W KALISZU W ŚWIETLE PISMA JÓZEFA GOLI Z MARCA 1992 R.

Słowa kluczowe: Kalisz, NSZZ „Solidarność”, emeryci, kryzys, Józef Gola

Region Wielkopolska Południowa Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” przeżywał, tak, jak cały Związek w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku poważny kryzys. Spadała liczba członków. Struktury związkowe NSZZ „Solidarność” wznowiły działalność w Kaliszu 14 I 1989 r. Powstał Komitet Obywatelski, który przeprowadził kampanie wyborczą przed wyborami 4 czerwca 1989 r. Działacze związkowi wygrali wybory samorządowe. Mimo to w Kaliszu wybuchały strajki. Panowała recesja. Związkowcy zmagali się z widmem biedy i bezrobocia. Józef Gola w piśmie do III WZD zwracał uwagę na łamanie prawa pracy w Państwowym Teatrze im. W. Bogusławskiego, kłopoty z dokończeniem budowy pływalni, problemy nauczycieli, emerytów. Podkreślał starania Koła Grodzkiego NSZZ „Solidarność” w walce z ubóstwem oraz propagował prowadzone tam zbiórki książek dla Polonii.

SOME SOCIAL AND POLITICAL PROBLEMS OF THE MEMBERS OF NSZZ “SOLIDARITY” OF THE SOUTHERN WIELKOPOLSKA REGION IN KALISZ, IN THE LIGHT OF JOZEF GOLA’S LETTER OF MARCH 1992

Keywords: Kalisz, NSZZ “Solidarity”, pensioners, crisis, Józef Gola

The South Wielkopolska Region of the Independent Self-Governing Trade Union “Solidarity” in the 1990s was experiencing a serious crisis, as was the case with the entire Union, the number of its members has declined. The trade union structures of NSZZ “Solidarność” resumed their activity in Kalisz on January 14, 1989. The Citizens’ Committee was also established, which conducted a pre-election campaign on June 4, 1989. Trade union activists won the local government elections. Despite this, strikes broke out in Kalisz and recession reigned. Trade unionists struggled with the specter of poverty and unemployment. Józef Gola, in a letter to the III WZD, drew attention to the violation of labor law in the State Theatre under the name W. Bogusławski, problems with completing the construction of the swimming pool, raised the problems of teachers and pensioners. The author of the letter also emphasized the efforts of the Grodzkie Circle of NSZZ “Solidarity” in the fight against poverty and promoted book collections for the Polish community conducted there.

Bibliografia:

Źródła:

Archiwum Państwowe Kalisz
Spuścizna rodziny Gola

Źródła drukowane:

Ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz.U. 1991 nr 55 poz. 234).

Opracowania:

Pietrzak J. (2015), Wykorzystać szansę wolności. Komitety Obywatelskie „Solidarność” i wybory czerwcowe 4 czerwca 1989 r. w województwie kaliskim, Ostrów Wielkopolski
Schlender G. (2001), „Solidarność” Wielkopolski Południowej. Zarys dziejów, Kalisz

Netografia:

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/biogramy/15975,Gola-Jozef.html>
<https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Urzed-Kultury-Fizycznej-i-Sportu;3991753.html>
<http://www.infokalisz.internetdsl.pl/biograf/wende.htm>
<https://www.adwokatura.pl/aktualnosci/adwokat-edward-wende-w-dziesiata-rocznice-smierci/>

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/biogramy/15732,Dzierzek-Stefan.html>

<https://spis.ngo.pl/195980-stowarzyszenie-akcji-milosierdzia-im-o-stefana-dzierzka-przy-klasztorze-o-o-jezuitow-w-kaliszu>

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/biogramy/16321,Jakubowski-Jacek.html>

<https://kalisz.naszemiasto.pl/zaczalem-od-lema-wywiad-z-jackiem-jakubowskim/ar/c13-4025082>

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/biogramy/18769,Sowka-Jerzy.html>